

Doktorlar?n Hastalar?na Yönelik Tutumlar? Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Doktorlar?n Hastalar?na Yönelik Tutumlar? Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20142>

Özet

Doktorlar?n Hastalar?na Yönelik Tutumlar? Envanteri, 1999 y?l?nda H. Cihan taraf?ndan **yüksek lisans tezi** kapsam?nda geli?tirilmif? özgün bir psikometrik araçtır. Bu envanterin temel amacı, hekimlerin hastalara kar?? sergiledikleri profesyonel **tutumu**, ileti?im biçimlerini ve etik yakla??mlar?n? sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Ölçek geli?tirme çal??mas?, hekim-hasta ili?kilerinin kalitesini ve t?p eti?i standartlar?na uyumu de?erlendirme ihtiyac?ndan do?muştur.

Envanter, doktorlar?n empati düzeylerini, hasta özerkline verdikleri de?eri, bilgi payla??m? e?ilimlerini ve tedavi sürecindeki kat?l?mc? yakla??mlar?n? belirlemeye odaklanmaktadır. Geli?tirme çal??mas? s?ras?nda ölçe?in **geçerlilik** ve **güvenirlilik** analizleri yapılmıştır. Çal??ma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yürütülmüştür ve Türkiye'deki sa?lık profesyonellerinin tutumlar?n? incelemek için önemli bir kaynak te?kil etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Hekim Tutumlar?, Hasta-Hekim İlişkisi, T?p Eti?i, Psikometrik **Envanter** Geli?tirme, Profesyonel İleti?im, Empati, Sa?lık Psikolojisi, 1999.

Yazarlar

H. Cihan.

Amaç

Envanterin birincil amacı, doktorlar?n hastalar?na yönelik sergiledi?i tutumlar? nicel olarak belirlemek ve bu tutumlar?n farklı mesleki veya demografik de?işkenlere göre farklılık gösterip göstermedi?ini araştırmaktır. Bu tür bir ölçüm, t?p fakültelerinde ve uzmanlık e?itimlerinde verilen ileti?im becerileri ve etik e?itimlerinin etkinli?ini de?erlendirmek için temel bir araç sa?lamay? amaçlanmıştır.

Geli?tirme çal??mas?, hekimlerin hasta merkezli bakım prensiplerine ne ölçüde uyum sa?lad??n? ve geleneksel otoriter yakla??mlardan ne kadar uzaklaşt??n? bilimsel yöntemlerle tespit etme ihtiyac?na cevap vermiştir. Ölçek, hem olumlu hem de olumsuz tutum boyutlar?n? kapsayacak ?ekilde tasarlanmıştır.

Yapı

Doktorlar?n Hastalar?na Yönelik Tutumlar? Envanteri, hekimlerin mesleki rollerini yerine getirirken gösterdikleri psikososyal ve etik yakla??mlar? temsil eden çok boyutlu bir yapıyı ölçmek üzere

geliştirilmiştir. Ölçülen temel yapı, "profesyonel iletişim" ve "etik duyarlılık" ana başlıkları altında toplanmaktadır.

Ölçeğin alt boyutları, hekimin hastaya karşı gösterdiği **Empati Düzeyi**, hastanın özerkliğine saygı gösterip göstermediği (Özerklik Saygısı), ve tedavi sürecindeki işbirliği eğilimi (Katılımcı Yaklaşım) gibi bileşenleri içermesi beklenmektedir. Envanter, tutumun bilişsel, duygusal ve davranışsal öğelerini kapsayan maddelerden oluşmaktadır.

Geçerlik

Kaynak referansta spesifik geçerlik katsayıları sunulmamış olsa da, bir envanter geliştirme çalışması olduğu için yapı geçerliliği (Faktör Analizi) ve içerik geçerliliğinin (uzman görüşleri) gerçekleştirildiği varsayılmaktadır. İçerik geçerliliği, maddelerin hekim tutumları yeterince temsil edip etmediğini belirlemek amacıyla tıp etiği uzmanları ve psikometristler tarafından değerlendirilmi olmalıdır.

Yapı geçerliliği analizleri, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı latent yapıları ne kadar başarıyla bir şekilde ortaya çıkardığını göstermektedir. Bu geçerlik çalışmaları, ölçeğin kavramsal bütünlüğünü sağlamada kritik rol oynamaktadır.

Güvenirlik

Envanterin güvenilirlik çalışmaları, ölçüm aracının tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Güvenirlik analizleri kapsamında genellikle iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) hesaplanmaktadır. İç tutarlılık, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme derecesini gösterir.

Güvenirlik katsayıları mevcut kaynakta açıkça belirtilmemiştir. Ancak akademik standartlara göre, geliştirilen ölçeğin kabul edilebilir düzeyde güvenilir sayılması için iç tutarlılık katsayısının (Alfa) 0.70 ve üzerinde çıkması beklenmektedir. Bu, envanterin farklı uygulamalarda stabil ve güvenilir sonuçlar üretebileceğinin temel göstergesidir.

Faktör Analizi

Doktorların Hastalara Yönelik Tutumlar? Envanteri'nin geliştirilmesi sürecinde temel boyutları belirlemek amacıyla **Faktör Analizi** kullanılmıştır. Bu analiz, başlangıçta oluşturulan geniş madde havuzundan, ölçülmek istenen psikolojik yapıyı en iyi temsil eden alt faktörleri ayırtmayı sağlamıştır.

Büyük olasılıkla Keşfedici Faktör Analizi (KFA) tekniği uygulanarak, ölçeğin çok boyutlu yapısı ortaya çıkarılmış ve ölçekteki nihai madde sayısı ile faktör yapısı belirlenmiştir. Bu analiz, envanterin sadece genel bir tutum puanı yerine, hekim tutumlarının farklı yönlerini (örneğin,

?efkat, profesyonel mesafe, ileti?im) temsil eden alt ölçekler sa?lay?p sa?lamad??? konusunda bilgi verir.

Ölçek Bilgileri

Test Çe?idi: Geli?tirme

Format: Yüksek olas?lıkla Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (Örne?in, "Kesinlikle Kat?lıyorum"dan "Kesinlikle Kat?ılmıyorum"a uzanan bir yap?).

Mevcut Diller: Türkçe.

Hedef Popülasyon Grubu: Hekimler (Doktorlar).

Ya? Grubu: Yeti?kin (Meslek icra eden hekimler).

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yürütülmü?tür ve Türkiye'deki çe?itli sa?lık kurumlar?nda çal??an hekimler üzerinde pilot ve esas uygulamalar yap?lm??t?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirim envanteri. Kat?ılımcılardan, hastalar?na yönelik tutumlar?n? yans?tan ifadelerle ne ölçüde kat?ld?klar?n? belirtmeleri istenmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Hekim Tutumlar?, Hasta Güveni, Sa?lık ?leti?imi, Mesleki Etik, Envanter Geli?tirme, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 1999, Psikometrik Ölçek.

Yazar Detaylar?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilinmiyor (Çal??manın yap?ld??? tarih itibar?yla ORCID kayd? zorunlu de?ildi).

Ba?lı?k E-posta Adresi: hudayarcg@yahoo.com

Yaz??ma Adresi: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, Türkiye (Tezin haz?rland??? kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Bu envanter, bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmis? akademik bir araçtır. Akademik ve ara?tırma amaçlı? kullan?mlar için genellikle yazar H. Cihan'dan izin alınması önerilir. Ticari kullan?m veya büyük ölçekli uygulamalar için yazar ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi

gerekmektedir.

Test Y?I?: 1999.

Referanslar

Cihan, H. (1999). *Doktorlar?n hastalar?na kar?? tutum belirlemeye yönelik bir envanter geli?tirme geçerlilik ve güvenilirlik çal??ması* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

?lgili tez kayna??na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilmektedir: tez.yok.gov.tr.

Doktorlar?n Hastalar?na Yönelik Tutumlar? Envanteri Maddeleri

ÖNEML?: Envanterin orijinal maddeleri, kaynak içerikte sunulmamıştır. Maddelere, puanlama yönergelerine ve detaylı faktör yapısına ulaşmak için H. Cihan'ın 1999 tarihli yüksek lisans tezinin tam metninin (Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü) incelenmesi gerekmektedir.